

ઉકેલપત્ર : સત્સંગ પરિચય - ૨

(સમય : બપોરે ૨ થી ૪.૧૫)

(રવિવાર, ૧૦ જુલાઈ, ૨૦૧૬)

- નોંધ :- (૧) આપેલ આવૃત્તિ પ્રમાણેના પુસ્તકના જવાબ જ માન્ય રાખવા. તે સિવાયની આવૃત્તિના જવાબ માન્ય ન રાખવા.
(૨) જમણી બાજુએ આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના ગુણાંક દર્શાવે છે.
(૩) જમણી બાજુએ પ્રશ્નની બાજુમાં કૌંસમાં આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના જવાબના પાઠ/પાના નંબર દર્શાવે છે.

અગત્યની સૂચના

પ્રશ્નપત્રમાં દરેક પેટા પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ ખાનામાં, લખેલા ગુણની પછીના ખાલી ખાનામાં (ગુણ : ૧) પરીક્ષાર્થીને આપેલ ગુણ લખવાના છે. જો પ્રશ્નનો જવાબ ખોટો હોય તો તે ખાનામાં '૦' (અંકડામાં શૂન્ય) લખવું. ખરાં (✓) કે ખોટાં (X) ની નિશાની દરેક પેટા પ્રશ્નની ડાબી બાજુની ખાલી જગ્યામાં જ - પ્રશ્ન શરૂ થાય તે પહેલાં જ કરવી.

વિશેષ નોંધ

આપ જ્યારે પેપર તપાસો ત્યારે જ્યારે લાંબા જવાબોમાં દા. ત. ટૂંકનોંધ, પાંચ મુદ્દાના વાક્યો, કારણો વગેરે પ્રશ્નોમાં આપ જ્યારે ફાળવેલા ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં હોવ ત્યારે પરીક્ષાર્થીએ કયો મુદ્દો નથી લખ્યો જેના તમે ગુણ કાપ્યા છે. તેની તમે ટૂંકમાં ડાબી બાજુ ઉપર નોંધ લખો. દા.ત. માર્ચ-૨૦૧૭માં પ્રવેશ-૧ માં 'જોબનપગીનું પરિવર્તન' ટૂંકનોંધ પૂછાઈ હતી. જેમાં જોબનપગી પ્રાર્થના કરતાં પોતાના દોષનું વર્ણન કરતાં કહે છે. 'પ્રભુ ! હું કુળહીન, કુટિલ, કુપાત્ર, બુદ્ધિહીન છું. મેં આપને ન ઓળખ્યા. દીનબંધુ ! દયા કરો. મારું મહાપાપ મટાડો.' આ મુદ્દો પરીક્ષાર્થીએ નથી લખ્યો તો બાજુમાં તમે લખી શકો કે 'પોતાના દોષ કહે છે.' આટલું જ લખવાનું છે અને તમે ગુણ ઓછા આપી શકો છો એટલે કે ફાળવેલ ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં પહેલાં બાજુમાં કયો મુદ્દો નથી તેની ટૂંકમાં નોંધ લખવી જરૂરી છે.

(વિભાગ - ૧ કિશોર સત્સંગ પરિચય, અગિયારમી આવૃત્તિ - મે, ૨૦૧૫)

પ્ર.૧ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૮)

નોંધ : - કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.

૧. "તેં જે કર્યું હશે તે સારું જ કર્યું હશે." (૭/૧૪-૧૫)

⇒ રાજકુમાર - પ્રધાનપુત્રને

⇒ પ્રધાનપુત્રએ સાપના ડંખથી બચાવવા રાજકુમારના ગળે કાપો પાડ્યો હતો. છતાં રાજકુમાર તેને કાંઈ પૂછતો નથી. તેથી પ્રધાનપુત્રની ધીરજ ન રહેતાં તે રાજકુમારને કારણ પૂછે છે. ત્યારે

૨. "દાદાખાચરનો ગુરુ હાથ આવ્યો, તે બરછીએ મારો." (૮/૧૬)

⇒ બે કાઠી - અંદરોઅંદર

⇒ જીવાખાચરના કાઠીઓને ખબર પડી કે નાજા જોગિયા મહારાજને લઈને જાય છે. ત્યારે અંદરોઅંદર વાત કરતાં કહે છે.

૩. "કચ્છમાં જગજીવન કારભારી સત્સંગનો દ્વેષી છે." (૧૮/૫૫-૫૬)

⇒ મુક્તાનંદ સ્વામી - મહારાજને

⇒ સુંદરજી કારભારીને ત્યાગી કર્યા પછી મહારાજ મુક્તાનંદ સ્વામીને કહે છે, 'અમે કેવાં સારાં કામ કર્યાં કે રાજાના કારભારીને મૂક્યા !!' ત્યારે કહે છે.

પ્ર. ૨ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. દાદાખાચરે પોતાનો દરબાર મહારાજને સમર્પણ કર્યો. (૧૦/૨૫)

જ. મહારાજને ગઢપુરમાં ઘેલા નદીને કાંઠે ટેકરા ઉપર મંદિર કરવું હતું, પણ જીવાખાચરે ના પાડતાં મહારાજ ઉદાસ થઈને સારંગપુર જતાં રહ્યાં. આ વાતની ખબર મળતાં દાદાખાચર, લાડુબા, જીવુબા વગેરે તરત જ સારંગપુર ગયા. મહારાજને આગ્રહ કરી પાછા ગઢપુર તેડી લાવ્યા અને દાદાખાચરે પોતાનો દરબાર મંદિર કરવા માટે મહારાજને સમર્પણ કર્યો.

૨. અરદેશરજીએ સવારે ઊઠીને જોયું તો કપાળમાં ચાંદલો હતો. (૪/૮-૧૦)

જ. અરદેશરજી બીજાના રાગ-દ્વેષનો ભોગ બનતાં રાજાએ તેમની કોટવાલની પદવી છીનવી લીધી. તેથી નિરાશ થયેલા અરદેશરજીએ એક રાત્રે ભગવાન સ્વામિનારાયણને સંભારી પ્રાર્થના કરતાં કરતાં સૂઈ ગયા. મહારાજે સ્વપ્નમાં દર્શન દઈ કપાળમાં ચાંદલો કરી કહ્યું : 'સવારના રાજા તમને તમારી સૂબાગીરી પાછી આપશે.'

૩. દામોદરભાઈએ મહારાજ સામે પાઘ ધરી. (૧૩/૩૭-૩૮)

જ. દંઢાવ્યમાં શ્રીજીમહારાજના વિચરણમાં દામોદરભાઈ મહારાજની અંગત સેવામાં સાથે હતા. મહારાજની મરજી જાણીને તેઓ સેવા કરતા હતા. એક વખત મહારાજને ઉધરસ આવી ને ગળે કફનો ગળકો આવ્યો, એટલે મહારાજ સભામાંથી થૂંકવા ઊભા થતા હતા. ત્યારે દામોદરભાઈએ એકદમ મહારાજ સામે પોતાની પાઘ ધરીને કહ્યું : 'મહારાજ ! આ પાત્રમાં થૂંકો.'

પ્ર.૩ ‘આહાર-વ્યવહાર શુદ્ધિ’ (૧/૫-૬) - પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)

નોંધ : ટૂંકનોંધના મુખ્ય મુદ્દા હાઈલાઈટ કરેલા છે. એટલા મુદ્દાનો સમાવેશ થયેલો હોય તો પૂરા ગુણ આપવા.

શાસ્ત્રોએ જે ખાદ્યપદાર્થનો નિષેધ કર્યો છે તે ભગવાનને ધરાવીને પ્રસાદીના માહાત્મ્યે કરીને પણ ગ્રહણ ન કરવું. સદાચારી ન હોય તેવી વ્યક્તિએ પકવેલું ભોજન-પાણી અગ્રાહ્ય છે. આ સંબંધમાં શ્રીજીમહારાજ કહે છે : પંચવિષયને સમજ્યા વિના ભોગવશે અને સાર-અસારનો વિભાગ નહીં કરે અને તે નારદ-સનકાદિક જેવો હશે તેની પણ બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થઈ જશે. તો જે દેહાભિમાની હોય અને તેની બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થાય તેમાં શું કહેવું. (વચનામૃત ગઢડા પ્રથમ પ્રકરણ ૧૮) (૨૦) લાંચ ન લેવી. કારણ કે અન્યાયથી મેળવેલી સંપત્તિ બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ કરે છે ને મૂળે સહિત નાશ પામે છે. (૨૬) પુરુષોએ સ્ત્રીઓ સાથે વિવાદ ન કરવો, કારણ કે તેમાં અનર્થ થવાનો સંભવ રહે છે. તેવી જ રીતે રાજા તથા રાજાના માણસ કે સરકારી અધિકારી સંગાથે વિવાદ ન કરવો. તથા શ્રેષ્ઠ મનુષ્ય, લોકને વિષે પ્રતિષ્ઠિત, વિદ્વાન તથા શસ્ત્રધારીનું અપમાન ન કરવું. તેમનું અપમાન કરવાથી પોતાના સર્વસ્વનો નાશ થવા સંભવ રહે છે. (૩૪, ૩૫) કોઈનો વિશ્વાસઘાત ન કરવો. આથી સામેની વ્યક્તિને ઘણું નુકસાન પહોંચે છે. એનો અંતરાત્મા દુખાય છે. તથા પોતે પોતાનાં વખાણ ન કરવાં. કારણ, જે મિથ્યાભિમાની છે તે જ પોતાનાં વખાણ કરે છે, પરંતુ જે ખરેખર ગુણવાન છે, તે અતિ નમ્ર હોય છે, નિર્માની હોય છે, પણ પોતાની પ્રશંસા કરી બીજાને આંજી દેતો નથી કે દબાવતો નથી. (૩૭) જે મનુષ્ય જેવા ગુણે યુક્ત હોય તેને તેવું કાર્ય વિચારીને જ સોંપવું, પણ જે કાર્યમાં જે યોગ્ય ન હોય તેને તે કાર્ય ક્યારેય ન સોંપવું. (૬૬) પોતાના સેવકની સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્ન-વસ્ત્રે યોગ્ય સંભાવના નિરંતર રાખવી. પોતાના સંબંધીજન તથા સેવકવર્ગ તે સર્વેની પોતાના સામર્થ્ય પ્રમાણે અન્ન-વસ્ત્રાદિકે કરીને યથાયોગ્ય સંભાવના નિરંતર રાખવી. (૬૭) દરેક વ્યક્તિને ઘટે તેવાં વચને કરીને દેશકાળાનુસારે યથાયોગ્ય બોલાવવી, પણ એથી બીજી રીતે ન બોલાવવી. સામાજિક વિવેક સંબંધી ઉત્તમ વિચારો અહીં શ્રીજીમહારાજ રજૂ કરે છે. (૬૮) કોઈની પણ ગુપ્ત વાત કોઈ ઠેકાણે જાહેર કરવી જ નહીં, કારણ કે તેમ કરવાથી વિશ્વાસઘાતનું પાપ લાગે છે તથા ગુપ્ત વાત ઉઘાડી પડી જતાં તેના હૃદયને જે આઘાત - દુઃખ થાય છે તેથી પરદ્રોહનું પાપ લાગે છે. સામાના દોષ સુધારવાની ભાવના હોય તો હિતબુદ્ધિથી પ્રેમપૂર્વક એકાંતમાં સૂચન કરવું, પણ તેને ફજેત ન કરવો. વળી, જેનું જેવી રીતે સન્માન કરવું ઘટતું હોય તેનું તેવી રીતે જ સન્માન કરવું પણ સમદૃષ્ટિએ કરીને એ મર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરવું નહિ. (૭૫)

પ્ર.૪ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

નોંધ : અડધા સાચા જવાબના ગુણ આપવા નહીં.

૧. જ્ઞાનનો પાયો શું છે ? (૨૭/૮૭)

જ. દેહ અને આત્મા જુદા સમજવા એ જ્ઞાનનો પાયો છે.

૨. ગુંદાળી ગામમાં સાધુ રસોઈ કરતા હતા ત્યાં કોણ આવ્યું ? (૨૨/૭૦)

જ. ગુંદાળી ગામમાં સાધુ રસોઈ કરતા હતા ત્યાં દરબારના કુંવર અને તેના સાગરીતો આવ્યા.

૩. હિમરાજભાઈ શાહને ગોપાળાનંદ સ્વામી વલ્લભ સ્વામી જેવા શાથી લાગ્યા ? (૧૬/૪૬)

જ. હિમરાજભાઈ શાહને ગોપાળાનંદ સ્વામીની નાડી હાથ, પગ, કંઠ, સાથળ ક્યાંય પકડાય નહીં. તેથી તેમને લાગ્યું કે આ કોઈ સામાન્ય મનુષ્ય નથી પણ તેમણે અષ્ટાંગ યોગ સિદ્ધ કર્યો છે તેથી હિમરાજભાઈ શાહને ગોપાળાનંદ સ્વામી વલ્લભ સ્વામી જેવા લાગ્યા.

૪. કુબુદ્ધિવાળા તથા વર્ણસંકર મનુષ્યો શું કરે છે ? (૧/૧)

જ. કુબુદ્ધિવાળા તથા વર્ણસંકર મનુષ્યો તીર્થોની, પ્રતિમાની તથા શાસ્ત્ર વગેરેની નિંદા કરે છે.

૫. પરમચૈતન્યાનંદ સ્વામી સાથેના સંતોને પાછા આવેલા જાણી શ્રીજીમહારાજે શું કહ્યું ? (૨૩/૭૪)

જ. ‘જે ગયા તે ભક્ત છે ને આ પાછા આવ્યા તેમને ગમ જ નથી.

પ્ર.૫ ‘વિષયને માર્ગે....’ (૨૫/૮૩-૮૪) - ‘સ્વામીની વાત’ પૂરી કરી તેનું નિરૂપણ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

“વિષયને માર્ગે આંધળા થવું, બહેરા થવું, લૂલા થવું પણ આસક્ત ન થવું.”

વિષયનો માર્ગ જ દુઃખરૂપ છે. શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ અને ગંધ આ પંચવિષય જીવને અનાદિ કાળથી વળગ્યા છે. એક એક વિષયમાં એક એક પ્રાણીનું મૃત્યુ થાય છે.

(૧) શબ્દ :- વાંસળી સાંભળવામાં તલ્લીન હરણનું પારધી દ્વારા મૃત્યુ.

(૨) સ્પર્શ :- હાથણીના સ્પર્શના લોભે દોડતો હાથી શિકારીએ ખોદેલા ખાડામાં.

(૩) રૂપ :- પતંગિયું દીવાના પ્રકાશમાં આકર્ષાઈ બળી મરે છે.

(૪) રસ :- માછીમારના કાંટામાં ભરાવેલા ટુકડામાં આસક્ત માછલી કાંટામાં ફસાઈને મૃત્યુ પામે છે.

(૫) ગંધ :- કમળની સુગંધમાં આસક્ત ભમરો કમળમાં બીડાઈ જાય છે. બહાર નીકળતો નથી. હાથી કમળને કચરી અંદર રહેલા ભમરાને પણ મારી નાખે છે.

આમ, આ પ્રાણીઓ ફક્ત એક જ વિષયમાં આસક્ત હોવા છતાં મૃત્યુને વરે છે. તો માણસને તો પાંચેય વિષયો વળગેલા છે. માટે જ પંચવિષયમાંથી છૂટવા આંધળા, બહેરા, લૂલા થવાથી ઈન્દ્રિયોની વૃત્તિ સંકોચાય છે અને બ્રહ્મસ્થિતિ થાય છે. તેથી પુરુષોત્તમની પ્રાપ્તિ થાય છે. માટે આપણે આસક્ત ન થતાં ઈન્દ્રિયોની વૃત્તિને ખેંચી લેવી.

પ્ર.૬ નીચે આપેલાં કીર્તન / અષ્ટક / શ્લોક વગેરે માંગ્યા મુજબ પૂર્ણ કરો. (કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ :- કીર્તન / અષ્ટક / શ્લોક અડધા સાચા હોય તો એક (૧) ગુણ આપવો.

૧. એ વર ભાગ્ય વિના નવ ભાવે રે, એ સ્નેહ લગ્ન વિના નવ આવે રે;
દુરીજન મન રે માને તેમ કહેજ્યો રે, સ્વામી મારા રુદ્યાની ભીતર રહેજ્યો રે. (૨૦/૬૬)
૨. વાદી હરાવ્યા બંધ કરાવ્યા, હિંસામય બહુ યાગ ; દારૂ માટી ચોરી અવેરી, તેહ કરાવ્યા ત્યાગ.
પાજ ધર્મની આજ શું બાંધી, લીધી અરિની લાજ; ધનત્રિય ત્યાગી સાધુ કીધા, સર્વોપરી મહારાજ (૨/૬)
૩. નિર્માનમોહા જિતસદ્ગદોષા અધ્યાત્મનિત્યા વિનિવૃત્તકામા: ।
દ્વૈર્વિમુક્તા: સુખદુ:ખસંજ્ઞૈર્ગચ્છન્ત્યમૂઢા: પદમવ્યયં તત્ ॥ (૨૮/૧૦)
૪. વિધિશંભુમુખે ..... ભજે સદા ॥ (૧૧/૩૨) શ્લોકનું ગુજરાતી ભાષાંતર લખો.
સંસારરૂપી સમુદ્રમાં ભ્રમણને લીધે આકુળ થયેલા બ્રહ્મા, શિવ વગેરે દેવતાઓથી પણ કાબૂમાં નહીં કરાયેલા એવા મનને જેણે કાબૂમાં કર્યું છે, એવા મનુષ્યદેહધારી સહજાનંદ ગુરુને હું ભજું છું.

(વિભાગ - ૨ : પ્રાગજી ભક્ત, અગિયારમી આવૃત્તિ - એપ્રિલ, ૨૦૧૧)

પ્ર.૭ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ :- કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.

૧. “કોઈ ધર્મવિરુદ્ધ વર્તે અને આપ એને વિમુખ કરો એ તો સમજાય.” (૧૫/૨૮)
⇒ હરિભક્તો - આચાર્ય મહારાજને
⇒ પ્રાગજીને વિમુખ કર્યા પછી સ્વામી સાથે મહુવા પધારેલા આચાર્ય મહારાજને સભામાં મહુવાના પ્રતિષ્ઠિત હરિભક્તોએ પ્રશ્ન પૂછ્યો.
૨. “તે મારા ભાગની ક્રિયા કેવી રીતે કરીશ ?” (૭/૧૩)
⇒ સ્વામી - પ્રાગજી ભક્તને
⇒ મંદિરના મહંત હોવા છતાં અમુક ક્રિયાઓ જાતે કરતા. તેથી કથાવાર્તા ઓછી થતી તેનું સ્વામીને દુઃખ થતું. આથી પ્રાગજી ભક્તે સ્વામીને કહ્યું : ‘તમારા ભાગની મંદિરની ક્રિયા હું કરીશ.’ ત્યારે કહે છે.
૩. “જ્ઞાનીને અનંત લોચન હોય.” (૧૮/૩૪)
⇒ ભગતજી - યજ્ઞપુરુષદાસજીને
⇒ સુરત મંદિરમાં ભગતજીના આસને થયેલી સભામાં ભગતજી વાતો કરતાં જાય અને હાથી ઉપર મૂકવાની ઝૂલ સીવતા જાય. યજ્ઞપુરુષદાસજીને આ જોઈને આશ્ચર્ય થવાથી ભગતજી કહે છે.

પ્ર.૮ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. મુમુક્ષુએ કાકનિદ્રા રાખવી જોઈએ. (૨૩/૪૩)
૪. જવાબ-(૧) જેને ભગવાન વશ કરવા હોય અને અખંડ ભજન કરવું હોય તેણે ફડકી ફડકીને જાગવું ને ભજન કરવું. માટે મુમુક્ષુને હરણ ફડકો અને કાકનિદ્રા રાખવી જોઈએ. જવાબ-(૨) આપણે માથે ઈન્દ્રિયો, અંતઃકરણરૂપ શત્રુ છે તે ઊંધ કેમ આવે ? માટે ખાતાં-પીતાં, સૂતાં-જાગતાં ભજનનો આગ્રહ રહે તો જીવ ધારે તે કરી શકે. માટે મુમુક્ષુએ કાકનિદ્રા રાખવી જોઈએ.
૨. પ્રાગજી ભક્તે ત્રણસો આંબાને પાણી પાડ્યું. (૮/૧૫,૧૭)
૪. માળિયામાં મંદિરના આંબાવાડિયામાં આંબા જોઈને સ્વામી બોલ્યા કે ‘આ આંબા પાણી વગર સૂકાય છે.’ આ શબ્દો પ્રાગજી ભક્તે સાંભળ્યા અને તરત બે દેગડા શોધી નદીમાંથી પાણી ભરીને તેઓ આંબાને પાવા લાગ્યા. દરેક આંબાને ચાર-ચાર દેગડા પાણી પાડ્યું.
૩. વિઠ્ઠલભાઈએ ભગતજી ધર્મવાળા છે તેવી વાત કરી હતી. (૨૦/૩૭)
૪. મહુવા મંદિરમાં કથામાં યજ્ઞપુરુષદાસજીએ વચનામૃતનાં પ્રમાણો આપી ભગતજી મહારાજના પરમ એકાંતિક સ્વરૂપની ને તેમના મહિમાની વાત કરતાં હતાં. ત્યારે વિઠ્ઠલભાઈએ પ્રશ્ન કર્યો કે, ‘ભગતજીમાં એવા ગુણ છે તે તમે કેવી રીતે જાણ્યું ?’ ત્યારે યજ્ઞપુરુષદાસજીએ કહ્યું : ‘તેમનામાં ધર્મ છે કે કેમ તે તો તમે એમના ગામના છો તેથી તમારા અનુભવ પ્રમાણે જ કહો.’ ત્યારે વિઠ્ઠલભાઈએ ભગતજી ધર્મવાળા છે તેવી વાત કરી.

પ્ર.૯ નીચે આપેલા પ્રસંગોમાંથી કોઈપણ એક પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)

❧ નોંધ : ટૂંકનોંધના મુખ્ય મુદ્દા હાઈલાઈટ કરેલા છે. એટલા મુદ્દાનો સમાવેશ થયેલો હોય તો પૂરા ગુણ આપવા.

૧. વનવાસમાંથી મુક્તિ (૨૨/૪૧-૪૨) :- વરતાલ આવેલા સંતોને આચાર્ય મહારાજે ભગવાં વસ્ત્રો પહેરવાની આજ્ઞા કરી. વિજ્ઞાનદાસજી વગેરે સંતોને ખાનદેશ મોકલ્યા. યજ્ઞપુરુષદાસજી તથા બીજા સંતો ગુજરાતમાં ફરવા નીકળ્યા. ખાનદેશમાં વિજ્ઞાનદાસજી દ્વારા ઘણો સમાસ થયો. હરિભક્તોને સમાધિમાં શ્રીજીમહારાજ અને ભગતજીનાં દર્શન થતાં. એક બાઈ હરિભક્તને

ભગતજીનાં દર્શનથી ભૂત નીકળી ગયું અને તેનામાં ભગતજીનો પ્રવેશ થયો. ભગતજીની માફક સર્વે ચેષ્ટા કરે ને સૌને સુખ આપે. ખાનદેશી હરિભક્તો ભગતજીનો સમાગમ કરવા મહુવા જવા લાગ્યા. આચાર્ય મહારાજ તે સમયે મહુવામાં હતા. તેઓ ભગતજીની વાતો સાંભળતા હતા, રોજ થાળની પ્રસાદી મોકલતા. સભામાં પણ ભગતજી પાસે વાતો કરાવે, સંતો તથા હરિભક્તોને ભગતજીનો મહિમા સમજાવતાં. સંવત ૧૯૪૯માં ગઢપુર લક્ષ્મીવાડીમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવમાં રંગાચાર્ય ભગતજીનાં દર્શનથી પ્રભાવિત થયા. ત્યારબાદ ગુજરાતના હરિભક્તોના આગ્રહથી ભગતજી નડિયાદ પધાર્યા. અહીં ઝવેરીલાલભાઈને ત્યાં ઉતારો હતો. ગામેગામથી હરિભક્તો ભગતજીના સમાગમ માટે આવવા લાગ્યા. ભગતજી સૌને મહારાજના સર્વોપરી સ્વરૂપની, સ્વામીના અક્ષરસ્વરૂપની, સત્પુરુષમાં જોડાવાની, બ્રહ્મચર્ય પાળવાની વાતો કરતા. ભગતજીના સંબંધથી શ્રીજીમહારાજમાં જોડાયેલા કેટલાક હરિભક્તોને શ્રીજીમહારાજ દર્શન પણ આપતાં.

૨. ‘મને સ્વામિનારાયણ વળગ્યા છે.’ (૧૯/૩૫-૩૬) :- ભગતજીનો વધતો જતો પ્રતાપ જોઈને ઘણા સાધુઓ તેમનો વિરોધ કરતા અને ભગતજી સત્સંગમાં ક્યાંય ન ફરે તેવો પ્રતિબંધ મૂકવા ઈચ્છતા. ભગતજી પણ ઘણી વાર કેફમાં આવીને બોલતા, ‘મને તો સ્વામિનારાયણ વળગ્યા છે.’ ત્યારે એક સાધુએ પૂછ્યું ભગવાન શું ભૂત જેવા છે તે વળગે ? ‘ભૂતને વળગવાની સત્તા છે અને ભગવાનને નથી ?’ ભગતજીએ આગળ સમજાવ્યું કે ભગવાન જેને તેને વળગતા નથી. એ તો જે ભક્તને ભગવાનમાં અતિશય સ્નેહ અને આસક્તિ હોય તેને જ પ્રભુ વળગે છે. પછી ગોપીઓની પ્રેમલક્ષણા ભક્તિની ઘણી વાતો કરી અને કહ્યું, ‘સ્વામીની કૃપાથી શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું અખંડ સુખ હું લઉં છું અને મારો જે સંગ કરે છે તેને એ અવિનાશી સુખ હું આપું છું.’

પ્ર.૧૦ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

❧ નોંધ :- અડધા સાચા જવાબનાં ગુણ આપવા નહીં.

૧. શ્રીજીમહારાજે કૃપા દૃષ્ટિ કરતાં પ્રાગજી ભક્તને શું કહ્યું ? (૧૦/૨૦)

જ. ‘હું સ્વામીને વશ છું અને તે સ્વામીને વશ કર્યા છે, તેથી આજથી હવે હું તને પણ વશ છું.’

૨. મહુવા મંદિરમાં અન્નકૂટ સમયે ભગતજી ક્યાં બેઠા ? (૨૯/૬૦)

જ. મહુવા મંદિરમાં અન્નકૂટ સમયે ભગતજી ઘુંમટમાં જમણી બાજુના બીજા થાંભલે અઢેલીને બેઠા.

૩. જૂનાગઢમાં પ્રાગજી ભક્ત ક્યાં બેસીને વાતો કરતા ? (૧૧/૨૧)

જ. જૂનાગઢમાં પ્રાગજી ભક્ત મંદિરના સભામંડપના ચોકમાં ચંદની તળે બેસીને વાતો કરતા.

૪. ગ્રંથિઓ કેટલી છે ? તેના નામ લખો. (૨૭/૫૩)

જ. ગ્રંથિઓ છ છે. સ્નેહગ્રંથિ, સંશયગ્રંથિ, અહંગ્રંથિ, મમત્વગ્રંથિ, મૈથુનગ્રંથિ, હૃદયગ્રંથિ.

૫. પીઠવડીની સભામાં પ્રાગજી ભક્તે શું કયું ? (૨/૩)

જ. પીઠવડીની સભામાં પ્રાગજી ભક્તે આચાર્ય મહારાજ તથા સંતોને સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરી, પૂજા કરી, આરતી ઉતારી.

પ્ર.૧૧ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો. (કુલ ગુણ : ૬)

❧ નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ જ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. ૧, ૩ (૫/૯)

૨. ૧, ૪ (૧૪/૨૭)

૩. ૧, ૩ (૨૬/૪૯)

પ્ર.૧૨ નીચે આપેલાં ખોટાં વાક્યોને મથાળાના સંદર્ભમાં સાચાં લખો. (કુલ ગુણ : ૬)

❧ નોંધ :- સંપૂર્ણ સાચું વાક્ય લખ્યું હશે તો જ ગુણ પ્રાપ્ત થશે. અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. અક્ષરપાત્રની વરણી : પોતાને ભૂખ લાગી છે એવું બહાનું કાઢી સ્વામીએ સેવક પાસે રોટલો મંગાવ્યો અને થોડું જમી, પ્રસાદી પ્રાગજી ભક્તને આપી, પ્રેમથી જમાડ્યા. વહેલી સવારે સ્વામી ખાંભડા થી સારંગપુર જવા નીક્યા. (૪/૭)

૨. ભગતજીનું આકર્ષણ : યજ્ઞપુરુષદાસજીના સમાગમથી રંગાચાર્યજીને તો ભગતજીમાં સાચા સત્પુરુષનો ભાવ દઢ થયો હતો. પોતાના સમાગમમાં અખંડ રહેતા કેટલાક ગૃહસ્થ હરિભક્તોને ભગતજી શ્વેતધર્મના નિયમ આપતા અને નિર્વાસનિક કરતા.(૨૫/૪૬-૪૭)

૩. ઐશ્વર્ય દર્શન : પછી ભગતજીએ સૌને એક જગ્યાએ કુંડાળું વાળીને બેસાર્યા. સૌને એકબીજાના અંગૂઠા પકડવાની આજ્ઞા કરી અને આંખો મીંચી ભજન કરવા કહ્યું. થોડી વાર પછી સૌને જગાડ્યા. (૨૯/૫૮)

૪. જન્મ અને બાળચરિત્રો : આ જ જગ્યામાં શ્રીજીમહારાજ નીલકંઠ વર્ણીના વેષે પધારેલા અને પીપળા નીચે હનુમાનજીની દેરી આગળ ત્રણ દિવસ રોકાયેલા. આ જ હનુમાનજીની બાળક પ્રાગજી ભક્ત હંમેશાં સેવા કરતા. (૧/૧)

૫. એકાંતનું સુખ : ઉપવાસને દિવસે સંતોને ઝોળી માગવા આજુબાજુનાં ગામડાંમાં મોકલતા તથા છાણાં વીણવા પણ મોકલતા. પારણાંને દિવસે પોતે સંતોને ખૂબ પ્રેમથી જમાડતા. આમ, અખંડ કથાવાર્તા કરી સૌને દેહનું ભાન ભુલાવી દીધું. (૨૧/૪૦)

૬. અમદાવાદમાં જ્ઞાનયજ્ઞ : બ્રહ્મચર્યવ્રત જે પાળે તેના કપાળમાંથી તેજ છૂટે છે. અને તે નહાય છે ત્યારે એની શિખામાંથી ટપકતાં જે પાણીનાં બૂંદ તેને દેવતાઓ અધર ઝીલે છે. આવું વ્રત દેવતાઓને પણ દુર્લભ છે. (૨૪/૪૪)

❧ સમાપ્ત ❧